

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK/80

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2023/11473
Karar No. 2023/13004
Tarihi: 18.12.2023

●**YARGI KARARI İLE HAK KAZANILAN ÜCRET NİTELİĞİNDEKİ KAZANÇLARIN SİGORTA PRİMLERİ**

●**YARGI KARARI İLE HAK KAZANILAN ÜCRET NİTELİĞİNDEKİ KAZANÇLARIN PRİMLERİNİN İŞÇİ (SİGORTALI) PAYININ İNFAZ SIRA-SINDA İŞÇİYE YAPILAN ÖDEMEDEN DÜŞÜLMESİ GEREKTİĞİ**

●**YARGI KARARI İLE KAZANILAN ÜCRET NİTELİĞİNDEKİ KAZANÇLARDAN İŞÇİ PAYINA DÜŞEN PRİMLERİN İNFAZ AŞAMASINDA DÜŞÜLMESİNİN İŞVERENİN SORUMLULUĞUNU ORTADAN KALDIRMAYACAĞI BU KESİNTİLERİN ÇALIŞMANIN GEÇTİĞİ SON AYIN PRİME ESAS KAZANCINDA GÖSTERİLMESİNİN GEREKTİĞİ**

ÖZETİ: 506 sayılı Kanun'un 77 ve 5510 sayılı Kanun'un 80 inci maddelerinde sayılan istisnalara girmemesi koşuluyla hizmet akdi karşılığı elde edilen gelirlerden sigorta primi kesilmesi asıldır. İdare veya yargı makamları tarafından belirlenen ücretlerin prim hesabına esas alınabilmesi için bu tür kazançlara hak kazanmak yeterli olmamakta, işçilik alacaklarına ilişkin taraflar arasında çıkan uyuşmazlıkta mahkemece verilen karar sonrasında işçiye (sigortalıya) ödeme yapılmış olması aranmakta, bu durumda, yargı kararı ile hak kazanılan ücret niteliğindeki kazançların primlerinin sigortalı payının infaz sırasında sigortalıya yapılan ödemedен düşülmesi işverenin Kurum'a karşı prim yükümlülüğünü kaldırmadığı da dikkate alınmak suretiyle, ödemenin yapıldığı ayın prime esas kazanç matrahına dâhil

edilmesi, hizmet akdi daha önceki bir tarihte sona erdiği takdirde ise yapılan ödemelerin çalışmanın geçtiği son ayın prime esas kazancında gözetilmesi gerekmektedir.

Taraflar arasındaki prime esas kazancın tespiti davasında yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalı işveren vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı, fer'i müdahil Kurum ve davalı işveren vekilleri tarafından ayrı ayrı temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda; temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Alparslan Koçak tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I.DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davacının, Adana İl Özel İdaresinde çalışmaktayken Kurumun kapanması nedeniyle Adana Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon bünyesine aktarıldığı; davacının görev yaptığı Adana İl Özel İdaresinde iken, intibak farkı alacağı ve tespiti için açtıkları davanın kesinleştiği; Adana 4. İş Mahkemesinin 2012/677 - 2013/183 E.K. sayılı dosyası ile davacının, dava tarihinden geriye doğru 5 yıllık dönem için gelir artışı ve buna bağlı olarak SSK prim farkının çalıştığı Kurumdan tahsili ile davacının primlerine yansıtılması gerekmekte olduğu halde bu hususa riayet edilmeyerek prim farkının yatırılmadığı; bu hususta SGK'ya yaptıkları başvuru neticesinde prim farklarının tahsiline yönelik bir işlem yapılmadığı iddiasıyla Adana 4. İş Mahkemesinin 2012/677 - 2013/183 E. K. sayılı dosyasında belirlenen ücretlere göre Sosyal Güvenlik prim farkının tespitine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

II.CEVAP

Fer'i müdahil Kurum vekili aşamalarda davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; davanın hak düşürücü süre içinde açılmadığı; Kurumun kapatılan İl Özel İdaresinin devamı olmadığı; Kuruma husumet yöneltilemeyeceği, söz konusu intibakın herhangi bir Kurum hatasından kaynaklanmadığı, imzalanan TİS'e göre yapıldığından kuruma izafe edilecek bir kusurun bulunmadığı, davacının çalıştığı dönemde SSK primlerinin eksiksiz olarak yatırıldığı savunmasıyla davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

III.İLK DERECE MAHKEME KARARI

İlk Derece Mahkemesi tarafından; Adana 5. İş Mahkemesinin 2013/436 - 2014/8 E.K. sayılı ve Adana 4. İş Mahkemesinin 2015/56 - 2016/732 E.K. sayılı dosyaları, denetime elverişli gerekçeli uzman bilirkişi raporu, dosyadaki bilgi ve belgeler ile tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; sigortalıların hangi

ücretinin prime esas alınacağına ilişkin mülga 506 sayılı Kanun'un 77 ve 5510 sayılı Kanun'un 80 inci maddesinde düzenleme bulunduğu; idare veya yargı mercilerine verilen karar gereğince hak edilen ücretler, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit kazançların hüküm altına alınması halinde prime esas alınacağı; somut olayda ise Adana 5. İş Mahkemesinin 2013/436 - 2014/8 E.K. sayılı ve Adana 4. İş Mahkemesinin 2015/56 - 2016/732 E.K. sayılı ilamı ile davacının, ücret farkı, yıpranma primi, ikramiye ve ilave tediyelerinin farklarının hüküm altına alındığı; ancak davacının 01.10.2008 tarihinden öncesinden de çalışması bulunması nedeniyle 6772 sayılı Kanun'un 4/2 maddesinde tediyelerden prim kesilmeyeceği, haczedilmeyeceği belirtildiğinden davacının 01.10.2008 öncesine ilişkin ilave tediyeler prime esas ücret olarak kabul edilmediği; yine yıpranma farkının Kanun'da açıkça istisna tutulmadığından, davacının yıpranma prim ücretlerinde diğer ücret farkı, ilave tedaviye ve ikramiyeler gibi mahkeme tarafından hüküm altına alınmış olması nedeniyle prime esas ücret olarak kabul edilerek uzman hesap bilirkişisinden 03.09.2018 tarihli rapor alındı ve davacının 7.138,80 TL eksik prim farkının olduğu gerekçesiyle davanın kabulü ile davacının 26.04.2008 - 25.04.2013 tarihleri arasında geçen çalışmalarında 7.138,80 TL prime esas kazancının eksik bildirildiğinin tespitine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili ile fer'i müdahil Kurum vekili istinaf yoluna başvurmuşlardır.

B. İstinaf Sebepleri:

Davalı vekili istinaf dilekçesinde özetle; hak düşürücü sürenin geçtiği, idareye atfedilecek kusur bulunmadığı, 6360 sayılı Kanun ile Özel idarenin tasfiye edildiği ve YİKOB kurulmasına Kanundan kaynaklanan bir durum olduğu, kararın yerinde olmadığı iddiasıyla İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılarak davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davacının yargı kararı ile hüküm altına alınmış fark yıpranma tazminatı- ücret - ikramiye ve ilave tedaviye ücretlerinin bir kısmının Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirildiği halde 26.04.2008 - 25.04.2013 tarihleri arasında geçen çalışmalarında 7.138,80 TL prime esas kazancının eksik bildirildiğinin kabulü ilişkin İlk Derece Mahkemesi kabulünün yerinde olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili ile fer'i müdahil Kurum vekili temyiz isteminde bulunmuşlardır.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz dilekçesinde özetle; hak düşürücü sürenin geçtiği, idareye atfedilecek kusur bulunmadığı, 6360 sayılı Kanun ile Özel idarenin tasfiye edildiği ve YİKOB kurulmasına kanundan kaynaklanan bir durum olduğu, kararın yerinde olmadığı iddiasıyla temyiz isteminde bulunmuştur.

Fer'i müdahil Kurum vekili temyiz dilekçesinde özetle; istinaf gerekçelerinin değerlendirilmediği, Kurumun uygulaması gereken bir prosedür olduğu iddiasıyla temyiz isteminde bulunmuştur.

C.Gerekçe

1.Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Dava, davacının 26.04.2008 - 25.04.2013 tarihleri arasındaki dönem için hükmedilen intibak ücret farkı, ikramiye ve ilave tediye alacaklarının sigorta prime esas kazancına ilave edilmesine ilişkindir.

2.İlgili Hukuk

1. Davanın yasal dayanağı, sigortalılar ile işverenlerin Sosyal Güvenlik Kurumuna ödeyecekleri primlerin hesabında sigorta primine esas olan sigortalı kazançlarının nelerden ibaret olduğu ve bunun istisnalarını gösteren (mülga) 506 sayılı Kanun'un 77 nci maddesi ile 5510 sayılı Kanun'un 80 inci maddesidir.

2. Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 4958 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesi ile değişik 77 nci maddesinin ilgili 1 ve 2 inci fıkraları şöyledir:

“Sigortalılarla işverenlerin bir ay için ödeyecekleri primlerin hesabında:

a) Sigortalıların o ay için hak ettikleri ücretlerin,

b) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan sigortalılara o ay içindeödenenlerin,

c) İdare veya kaza mercilerince verilen karar gereğince (a) ve (b) fıkralarında yazılı kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, brüt toplamı esas alınır.

Şu kadar ki, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, yolluklar, kıdem, ihbar ve kasa tazminatları, aynı yardımlar ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca miktarları yıllar itibariyle belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, sigorta primlerinin hesabına esas tutulacak kazançların aylık tutarının tespitinde nazara alınmaz. Bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemeler prime tabi tutulur...”

3. 31.05.2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 01.07.2008 tarihinde yürürlüğe giren 80 inci maddesinin 1 inci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir.

a) Prime esas kazançların hesabında;

1) Hak edilen ücretlerin,

2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemelerin ve işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların,

3) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, brüt toplamı esas alınır.

b) Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz.

c) (b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazançta tabi tutulur. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmaz.

d) Ücretler hak edildikleri aya mal edilmek suretiyle prime tabi tutulur. Diğer ödemeler ise öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilir ve ücret dışındaki bu ödemelerin yapıldığı ayda üst sınırın aşılması nedeniyle prime tabi tutulamayan kısmı, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere üst sınırın altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilâve edilir. Toplu iş sözleşmelerine tabi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden, sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda, 82 nci madde hükmü de nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tabi olduğu en son ayın kazancına dahil edilir. Bu durumlarda sigorta primlerinin, yukarıda belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihini izleyen ayın sonuna kadar ödenmesi halinde, gecikme cezası ve gecikme zammı alınmaz ve 102 nci madde hükümleri uygulanmaz..."

3. Değerlendirme

1.506 sayılı Kanun'un 77 ve 5510 sayılı Kanun'un 80 inci maddelerinde sayılan istisnalara girmemesi koşuluyla hizmet akdi karşılığı elde edilen gelirlerden sigorta primi kesilmesi asıdır. İdare veya yargı makamları tarafından belirlenen ücretlerin prim hesabına esas alınabilmesi için bu tür kazançlara hak kazanmak yeterli olmamakta, işçilik alacaklarına ilişkin taraflar arasında çıkan uyuşmazlıkta mahkemece verilen karar sonrasında işçiye (sigortalıya) ödeme yapılmış olması aranmakta, bu durumda, yargı kararı ile hak kazanılan ücret niteliğindeki kazançların primlerinin sigortalı payının infaz sırasında sigortalıya yapılan ödemeden düşülmesi işverenin Kurum'a karşı prim yükümlülüğünü kaldırmadığı da dikkate alınmak suretiyle, ödemenin yapıldığı ayın prime esas kazanç matrahına

dâhil edilmesi, hizmet akdi daha önceki bir tarihte sona erdiği takdirde ise yapılan ödemelerin çalışmanın geçtiği son ayın prime esas kazancında gözetilmesi gerekmektedir.

2. Dosya içinde bulunan bilgi ve belgelere göre kesinleşen işçilik alacaklarına ilişkin Mahkeme ilamı nazara alınarak davacının 26.04.2008 - 25.04.2013 tarihleri arasındaki prime esas kazançlarının tespit edildiği anlaşılmaktadır. Ne var ki kesinleşen ilama dayalı olarak davacı işçiye (sigortalıya) ödeme yapılmış olması halinde, hüküm altına alınan işçilik alacaklarının ödeme yapıldığı ayın prime esas kazanç matrahına dâhil edilmesi, hizmet akdi daha önceki bir tarihte sona erdiği takdirde ise yapılan ödemelerin çalışmanın geçtiği son ayın prime esas kazancında gözetilmesi gerekmektedir. Buna göre davalı tarafından davacıya, işçilik alacakları davası neticesinde ödeme yapıp yapılmadığı belirlenerek, yapılmış ise işçilik alacağı dosyasında belirlenen ve prime esas kazançta dahil olan tutarın son aya mal edilerek prime esas kazanç olarak tespiti gerekirken, eksik inceleme ve araştırma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve kanuna aykırı olup bozma nedenidir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA,**

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA,**

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

18.12.2023 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.